

Uutta tataarin murteista

Materialy po tatarskoj dialektologii 2. Kazan 1962. 314 s.

Suomalais-ugrialaisten ja turkkilaisten kielten suhteiden tutkijat ovat saaneet töissään omien paikallisten kokemusten-
sa lisäksi turvautua etupäässä vain turkkilaisten kielten yleisesityksiin, seikka-
peräisiä deskriptioita murteista on ollut vähän. Monesti onkin jäänyt kysymys-
merkkejä lainanantajakieleen nähden. Siksi on ilolla tervehdittävä tataarin kehittyvän murteentutkimuksen uusinta tulokasta, tähänastisten saavutusten toista kokoomanidosta. Tämä on edeltäjästään (1955, 188 s.) paljon kehittynyt: esitystapa on hiotumpi, jäsentely selvempi, murrekarttoja käytetään runsaammin, keruukohteiden nimet mainitaan tällä kertaa huolellisesti. Kirjoitus-

ten joukossa on omakielisiäkin; saamme lukea 32 sivua murrenäytteitä — venäläinen käännös ehkä olisi ollut näille hyödyksi. Alaviitteissä on ainoana Neuvostoliiton ulkopuolisena tutkijana mainittu suomalainen Martti Räsänen.

Kirjassa on fennougristejakin kiinnostavia artikkeleita. Tällainen on s. 7—18 N. B. Burganovan ja L. T. Mahmutovan esitys tataarin murteentutkimuksen historiasta runsaine bibliografisine tietoineen. N. Burganova on lisäksi kirjoittanut Karinon ja Glazovin murteesta (s. 19—56), jossa on votjakin kielen vaikutusta; ainakin tekijän mainitsemat lainasanat *jumal* 'makea, suolaton', *kučkuk* 'itikka', *kužälä* 'muurahainen', *kurgit*

¹ Tietääkseni ainakin melkein kaikki kirjoitukset on aikaisemmin julkaistu. Selvä maininta siitä, missä ja milloin kirjoitus — tai lyhennelmän ja muunnelman ollessa kyseessä kirjoituksen toisenlainen laitos — on julkaistu, puolustaisi paikkaansa etenkin silloin, kun edellisestä julkaisemisesta on kulunut pitkä aika.

'kanakoppi', *läp* 'vapaa', *lakât* 'parhaiksi', sopivasti', *mažas* 'harava', *nərgä* 'sulhasen vanhempien lahja morsiamelle', *papa* 'lintunen', *pi* 'jälkeläinen, lapsi', *sajkât* 'viileä', *sərək* 'nurkka', *šabalka* 'liemikauha', *šura* 'kalkkunakukko' ovat siitä todisteina.

Mielenkiintoisena mainittakoon vielä R. G. Muhametovin tutkimus mišärien asutuksesta (s. 86—92). Saman tekijän Mordvan tasavallassa asuvien mišärien sukulaisuusterminologian systematisointi (s. 242—281) on sinänsä lukemisen arvoinen.

I. KECSKEMÉTI